

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/22/2021
Identifikačné číslo spisu:	5314201419
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5314201419.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: O. G., nar. XX.XX.XXXX, Z. XXX, H.Ř. S., Č. F., zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., so sídlom Potočná 2835/1A, 022 01 Čadca, IČO: 36 866 849, proti žalovanej: V. Š., nar. XX.XX.XXXX, XXX XX Z. XXX, zastúpenej splnomocneným zástupcom JUDr. Ladislavom Ščurym, advokátom so sídlom Mierová 1725, 022 01 Čadca, o určenie práva užívať nehnuteľnosť, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8 C 33/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 6 Co 320/2018-111 zo dňa 29. mája 2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná m á nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd v Čadci (ďalej len aj ako „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) zamietol žalobu (výrok I.) zo dňa 17.02.2014, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd uložil žalovanej povinnosť strpieť právo žalobkyne na vstup do rodinného domu č. XXX, postaveného na parcele C-KN 2329/1, nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX kat. úz. Z. a jeho riadneho užívania (ďalej aj „sporná nehnuteľnosť“). Zároveň súd žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2. Súd prvej inštancie uviedol, že po vykonanom dokazovaní vo veci a aplikácii ustanovenia § 488, § 489, § 491 ods. 1, 2, § 492, § 493, § 494 Občianskeho zákonníka vyplýva, že žalobkyňa si svoj nárok uplatnila na základe osvedčenia o dedičstve č. k. D1603/97-48 z 10.10.2002 vydaného v dedičskom konaní - po poručiťke O. G., nar. XX.XX.XXXX, zomrelej XX.XX.XXXX (matke žalobkyne). Z obsahu dedičskej dohody vyplynulo, že preberateľom dedičstva po poručiťke pozostávajúceho z domu súp. č. XXX, postavenom na parcele KN č. 2329 a ďalších pozemkov zapísaných na LV č. XXX v kat. úz. Z., sa stal L. G. s povinnosťou vyplatiť spoludedičom V. Z., O. G., Ľ. T. a H. G. po 26.000,- Sk a s právom bezodplatného doživotného užívania domu č. XXX v prospech všetkých spoludedičov bez

povinnosti vyplatiť spoludedičku O. G.. Žalobkyňa sa domáhala plnenia zo záväzku špecifikovanom v konaní o dedičstve a prevzatom dedičom L. G.. Tento nárok si neuplatňovala titulom vecného bremena. Darovacou zmluvou zo dňa 25.11.2009 (V3061/09 z 10.12.2009) previedol L. G. spornú nehnuteľnosť na svoju dcéru V. Š. (žalovanú). Podľa tvrdení žalobkyne, žalovaná ako výlučná vlastníčka jej bráni v užívaní tejto spornej nehnuteľnosti, ku ktorej povinnosti sa zaviazal jej právny predchodca. Problémy s užívaním domu mali nastať po smrti O. G. (po roku XXXX). Žalobkyňa tvrdila, že s prevodom spornej nehnuteľnosti na žalovanú prešla aj povinnosť jej právneho predchodcu zabezpečiť žalobkyni právo doživotného užívania spornej nehnuteľnosti. Okrem toho, žalovaná ako dcéra darcu musela mať vedomosť o tomto jeho záväzku a v konaní je preto pasívne vecne legitimovaná.

3. Prvostupňový súd vyhodnotil dohodu dedičov o doživotnom a bezodplatnom užívaní spornej nehnuteľností obsiahnutú v osvedčení o dedičstve po poručiteľke O. G. ako záväzkovo-právny vzťah, obsahom ktorého je na jednej strane osobné právo žalobkyne (vrátane ostatných ustupujúcich dedičov) doživotne a bezplatne užívať rodinný dom súp. č. XXX v kat. úz. Z. a na druhej strane tomuto právu zodpovedajúca povinnosť (osobný záväzok) L. G. ako preberateľa dedičstva, žalobkyni (resp. ostatným dedičom) výkon tohto práva umožniť. Ďalej súd uviedol, že z dohody nevyplýva časová obmedzenosť tohto záväzku trvaním vlastníctva nadobúdateľa ani dojednanie následku pre prípad jeho porušenia. Nakoľko žalovaná nebola účastná dojednávania tohto záväzku, tak jej povinnosť z neho nevyplýva. Povinnosť plniť záväzok vznikol a trvá naďalej u L. G. a vychádzajúc z charakteru dojednaného práva „doživotne“ u žalobkyne sa vzťahuje na dĺžku života. Konajúci súd zdôraznil, že námietka premlčania bola žalovanou vznesená vo vzťahu k vecnému bremenu. Predmetom tohto sporu však vecné bremeno nebolo, preto sa súd ani bližšie nezaoberal touto námietkou.

4. Podľa názoru okresného súdu nemôže zostať bez povšimnutia, že L. G. nadobudol v dedičskom konaní spornú nehnuteľnosť bezodplatne, bez povinnosti vyplatiť žalobkyňu a následne bezodplatne previedol túto nehnuteľnosť na svoju dcéru, u ktorej je viac než len pravdepodobné (vzhľadom na príbuzenský vzťah, ale aj situovanie nehnuteľností, ktoré sú bezprostredne spojené a v ktorej žalovaná bývala a býva), že žalovaná musela mať o práve žalobkyne vedomosť a rovnako si L. G. musel byť vedomý svojho záväzku. Pokiaľ nehnuteľnosť previedol bez toho, aby túto skutočnosť vyriešil s ostatnými v čase darovania žijúcimi, v jeho prospech ustupujúcimi dedičmi, konal v rozpore s dobrými mravmi a takýto výkon práva nemôže požívať súdnu ochranu. Napriek všetkým okolnostiam prípadu, z ktorých možno vyvodiť záver, že žalobkyni svedčí naďalej jej právo zo záväzku obsiahnutého v osvedčení o dedičstve po jej právnej predchodkyni, nemohol jej súd priznať pri takto koncipovanej žalobe úspech. Okresný súd dospel k záveru o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovanej a z tohto dôvodu žalobu žalobkyne v celom rozsahu zamietol.

5. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania (§ 379 CSP a § 380 CSP) a bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 385 ods. 1 CSP a contrario toto rozhodnutie v zamietajúcom výroku (výrok I.) ako i v závislom výroku o trovách konania (výrok II.) v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

6. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň poukazuje aj odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa krajský súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Takýto postup je v súlade s judikatúrou Ústavného súdu SR, v zmysle ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (pozri napr. III. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09).

7. Súčasne odvolací súd preskúmal i námietky žalobkyne uvedené v jej opravnom prostriedku a po ich preskúmaní dospel k záveru, že tieto nie sú dôvodné. S ohľadom k obsahu podaného odvolania je

zrejme, že odvolateľka sa nestotožnila s právnymi závermi súdu prvej inštancie tak, ako boli prezentované v odôvodnení napadnutého rozsudku.

8. Primárne odvolací súd zdôraznil, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany sporu, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bola strana pred všeobecným súdom úspešná, teda aby sa rozhodlo v súlade s jej požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru nepatrí ani právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. V prejednávanej veci nebolo medzi stranami sporné, že v dedičskom konaní L. G. - syn poručiťky prevzal na seba dedičskou dohodou záväzok poskytnúť žalobkyni právo bezodplatného doživotného užívania spornej nehnuteľnosti. Súčasne nebolo sporným, že tento záväzok mal iba obligračný charakter. Pre úplnosť treba dodať, že z vykonaného dokazovania mal súd dostatočne ustálené v koho prospech bol záväzok prevzatý, k čomu sa viazal (k domu č. XXX, z výslovného prejavu žalobkyne vyplynulo, že na dom č. XXX si nerobila žiadne nároky) a na aké časové obdobie znel.

10. Krajský súd uviedol, že záväzkový právny vzťah je charakterizovaný tým, že jeho účastníci sú vždy aspoň dva individuálne určené subjekty (oprávnený - veriteľ, povinný-dlžník), vystupujúce v opačnom postavení, jeden je subjektom práva a druhý subjektom povinnosti. Veriteľom je ten subjekt záväzkového vzťahu, ktorý má subjektívne právo od dlžníka niečo požadovať. Pojem veriteľ a dlžník Občiansky zákonník výslovne používa v prípadoch, aj keď výslovne nejde o záväzok s peňažným plnením. Právo a povinnosť sú tu v určitej relácii, preto sa záväzkové vzťahy označujú ako relatívne právne vzťahy, t. j. pôsobia iba medzi účastníkmi záväzkového vzťahu (inter partes). Ak má pôsobiť aj voči tretím osobám, musí to byť účastníkmi právneho vzťahu výslovne dojednané. V niektorých prípadoch má záväzkový právny vzťah aj vecnoprávne účinky, ktoré viažu tretie osoby. Tak je tomu napr. v prípade prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo v prípade vecného bremena, ktoré vzniklo na základe zákona. Obsahom záväzkovo právneho vzťahu sú práva a povinnosti jeho účastníkov. Dlžník má predovšetkým povinnosť poskytnúť veriteľovi určité plnenie (niečo dať, niečo konať, niečo sa zdržať alebo niečo trpieť) a veriteľ má naopak právo toto plnenie od dlžníka požadovať. Tým sa odlišujú od práv vecných, ktoré pôsobia absolútne, t. j. voči všetkým ostatným subjektom. Zmluvne možno dojednať obmedzenie vlastníckeho práva obdobné vecným bremenám a to tak, že tieto obmedzenia nemajú vecnoprávny charakter. Patria k nim napr. tzv. zaopatrovacie zmluvy, ktoré sa uzatvárajú ako zmluvy inominantné v zmysle ustanovenia § 51 Občianskeho zákonníka. Z praxe sú bežne známe zaopatrovacie zmluvy dojednané najčastejšie v rámci darovacej zmluvy, ktorou rodičia darujú dieťaťu nehnuteľnosť so súčasným zriadením obligračného práva doživotného užívania prevádzaných nehnuteľností. V súčasnej dobe sú to namiesto zaopatrovacích zmlúv zmluvy o doživotnom užívaní nehnuteľností ako nepomenované zmluvy, ktoré nemajú vecnoprávne účinky.

11. Vychádzajúc z vyššie uvedenej argumentácie odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v dedičskom konaní po poručiťke O. G. dedič L. G. prevzal na seba iba osobný záväzok v zmysle označenej dedičskej dohody a tento záväzok s prevodom nehnuteľností (jej darovaním) neprešiel na žalovanú ako jeho právnu nástupníčku. Z obsahu tejto dedičskej dohody nevyplýva vecnoprávny charakter dojednanej povinnosti dediča, nakoniec ani žalobkyňa sa nedomáhala práva z vecného bremena. Ako uviedol odvolací súd vyššie ak má prevzatý záväzok obligračný charakter pôsobí len medzi účastníkmi tohto vzťahu, vo vzťahu k tretím osobám (napr. žalovanej) môže vyvolať účinky, len v prípade takéhoto výslovného dojednania. Iba za predpokladu, že prevzatá povinnosť by mala vecnoprávnu povahu, s prevodom nehnuteľnosti by na jej nadobúdateľa prešla aj táto povinnosť. Neušlo pozornosti odvolacieho súdu, že žalobkyňa sa titulom osvedčenia o dedičstve (pred podaním žaloby) domáhala na príslušnom správnom úrade zápisu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spočívajúceho v doživotnom užívaní domu č. XXX, vkladom. Už z dohody dedičov by malo byť absolútne zrejme, či toto právo má povahu vecného bremena a zapisuje sa do katastra nehnuteľností, alebo ide o osobný záväzok, ktorý sa do katastra nehnuteľnosti nezapisuje. V prípade nejasností, kataster

užívacie právo na list vlastníctva v časti „C“ nezapíše (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 1 Sžr 7/2010 zo dňa 21.06.2011). Aj v danom prípade správny orgán nevykonal zápis v zmysle návrhu žalobkyne z dôvodu, že dohoda obsiahnutá v osvedčení o dedičstve (č. D 1603/97) nebola zriadená formou vecného bremena. Záver okresného súdu o absencii pasívnej vecnej legitímácie u žalovanej je tak vecne správny.

12. Ak došlo k uzavretiu zmluvy o prevode nehnuteľnosti, obsah ktorej je v rozpore s prevzatým záväzkom ohľadom poskytovania bezodplatného užívania domu a nový nadobúdateľ sa nezaviazal na rovnaký záväzok, nemožno plnenie od nového nadobúdateľa vyžadovať. Podľa názoru odvolacieho súdu, len z tohto dôvodu nie je možné považovať zmluvu o prevode spornej nehnuteľnosti za neplatnú. Pretože záväzkový právny vzťah medzi pôvodným vlastníkom nehnuteľností a žalobkyňou naďalej trvá (v rámci tohto konania nebol preukázaný jeho zánik), mohla by sa oprávnená osoba (žalobkyňa) domáhať protihodnoty plnenia (napr. vyjadrenej v peňažnom ekvivalente) vhodne zvolenou žalobou. Preto je správny aj záver okresného súdu, že žalobkyňa nezvolila správnu žalobu.

13. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti, ako aj vo výroku o trovách konania, voči ktorému neboli vznesené osobitné odvolacie námietky, ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 1 CSP aplikujúc zásadu úspechu strany sporu v odvolacom konaní tak, že žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

14. Proti predmetnému rozsudku krajského súdu žalobkyňa podala dovolanie. Dovolanie podala z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP, nakoľko súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane (žalobkyni), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa žalobkyne z rozhodnutia súdu (bod 25.) je z osvedčenia o dedičstve zrejmé vôľa dedičov, že nehnuteľnosť nadobudne L. G. s tým, že ostatní spoludedičia budú mať zabezpečené právo doživotného užívania v tejto nehnuteľnosti. L. G. však platnou darovacou zmluvou previedol spornú nehnuteľnosť na žalovanú. Z dohody o dedičstve nevyplýva, že by bolo dojednané, že ustupujúci dedičia budú mať svoje právo len dovtedy, pokiaľ bude vlastníkom L. G. ako preberateľ dedičstva. Záväzok nebol obmedzený trvaním vlastníctva L. G..

Z daného je podľa žalobkyne zrejmé, že ak nebol tento záväzok časovo obmedzený, musí trvať i v súčasnosti, čím je jednoznačne daná opodstatnenosť a dôvodnosť ňou podanej žaloby, keďže výkon tohto jej práva jej nie je umožnený. Poukázala na to, že sa plne stotožňuje so závermi súdu, že sa nejedná o vecné bremeno, ale tento vzťah je potrebné posudzovať ako záväzok vyplývajúci z dohody dedičov obsiahnutej v osvedčení o dedičstve po porúčiteľke O. G. (D 1603/97). Za správny však nepovažuje záver súdu, že „žalovanej, nakoľko nebola dojednávania tohto záväzku účastná, však povinnosť z neho nevyplýva.“ Je toho názoru, že v tomto prípade povinnosť plniť záväzok prešla na žalovanú (obdarovanú) samotným prevodom vlastníckeho práva (darovaním). Má za to, že je oprávnená domáhať sa plnenia priamo od žalovanej, ktorá nadobudla predmetnú nehnuteľnosť, je sukcesorkou L. G. vo vzťahu k tejto nehnuteľnosti a teda žalovaná je osobou, ktorá má povinnosť umožniť jej výkon jej práva, ktorého sa domáha v tomto konaní.

Podľa žalobkyne z osvedčenia o dedičstve jednoznačne vyplýva, že má doživotné právo bezplatného doživotného užívania domu č. XXX na parc. KN č. 2329. Podľa jej názoru nie je prípustné, aby nemohla predmetnú nehnuteľnosť užívať len preto, že ju L. G. bezodplatne previedol na svoju dcéru. Dané postráda akúkoľvek logiku, pričom tento záver súdu považuje za nesprávny, rozhodnutie nemá oporu v zákone, je arbitrárne a dochádza ním k odňatiu ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Uviedla, že preukázateľne má doživotné právo užívania predmetnej nehnuteľnosti, teda je bezpredmetné, kto je vlastníkom danej nehnuteľnosti. Možnosť užívať dom č. XXX žalobkyňou totiž nie je obmedzená vo vzťahu ku konkrétnemu vlastníkovi, ale je obmedzená časovo, doživotne, t. j. až do momentu jej smrti. Je zrejmé, že čo do výkonu užívacieho práva môže vzniknúť v tomto prípade spor iba medzi ňou ako ustupujúcou dedičkou (oprávneným subjektom) a vlastníkom nehnuteľnosti, ktorý jej v užívaní danej nehnuteľnosti bráni, t. j. osobou, ktorá nerešpektuje jej doživotné užívacie právo (žalovanou).

Závazok obsiahnutý v dohode dedičov v osvedčení o dedičstve je špecifikovaný jasne, určito a zrozumiteľne, a teda je platný. Jasne je v ňom uvedená nehnuteľnosť - dom č. XXX. Je z neho zrejmé, že som spolu s ostatnými spoludedičmi oprávnená dom bezplatne a doživotne užívať. Vôľa účastníkov dohody viažuca sa k doživotnému bezplatnému užívaniu tohto domu je nespochybniteľná, záväzok je platný a neexistuje absolútne žiaden objektívny dôvod, prečo by mal byť tento záväzok rozporovaný.

Podľa žalobkyne pristúpením k dedičskej dohode konala dobromyseľne, v dobrej viere, že bude môcť doživotne užívať predmetnú nehnuteľnosť. Nepriznanie tohto nároku je teda rozhodne i v rozpore s dobrými mravmi podľa ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa je toho názoru, že okresný súd pochybil, keď žalobu zamietol, pričom nerešpektoval jej právo jasne a zrozumiteľne špecifikované v osvedčení o dedičstve D 1603/97 Dnot. 265/97 z 10.10.2002. Uvedené rozhodnutie považuje za arbitrárne, nesúce známky svojvôle, bez akejkoľvek opory v právnom poriadku. Dané rozhodnutie v žiadnom prípade nenapĺňalo požiadavky zákonnosti a vydanie takéhoto rozhodnutia je v právnom štáte neakceptovateľné. Tým viac je neprijateľný stav, kedy toto rozhodnutie bolo potvrdené odvolacím súdom.

S poukázaním na uvedené má žalobkyňa za to, že došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Vychádzajúc zo skutočností uvedených v tomto dovolaní je toho názoru, že súd žalobkyni nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces, nakoľko z osvedčenia o dedičstve D 1603/97 Dnot. 265/97 z 10.10.2002 nepochybne vyplýva doživotné právo bezplatného doživotného užívania domu č. XXX na parc. KN č. 2329 v prospech žalobkyne. Je logicky a právne neprípustné, aby žalobkyňa nemohla predmetnú nehnuteľnosť užívať len preto, že ju L. G. bezodplatne previedol na svoju dcéru (žalovanú).

Žalobkyňa má za to, že ochrana porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legítimne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a ak takejto rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legítimne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo, k čomu však v tomto prípade nedošlo. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhla, aby Najvyšší súd SR vydal uznesenie, ktorým zruší rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 320/2018 zo dňa 29.5.2020 a rozsudok Okresného súdu Čadca sp. zn. 8 C 33/2014 zo dňa 12.5.2017 a vec vráti na ďalšie konanie a zároveň jej prizná náhradu trov dovolacieho konania.

16. K podanému dovolaniu sa vyjadrila prostredníctvom právneho zástupcu žalovaná, ktorá uviedla, že považuje rozhodnutie okresného aj krajského súdu za vecne správne. Ďalej uviedla, že žalobkyňa odôvodnila prípustnosť svojho dovolania podľa § 420 písm. f) CSP pričom v dovolaní neuviedla žiadnu relevantnú skutočnosť vo forme reálneho procesného postupu súdu, na základe ktorého, by bolo možné vyvodiť záver o prípustnosti dovolania z tohto dôvodu. Obsah dovolania nasvedčuje tomu, že žalobkyňa sa nestotožňuje s právnym posúdením veci, domáha sa nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 CSP, avšak neuviedla žiadne náležitosti podľa § 432 CSP, teda neuviedla právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva táto nesprávnosť a nevymedzila právne významnú otázku. Poukázala na skutočnosť, že sama žalobkyňa sa v dovolaní stotožnila so záverom súdu, že sa nejedná o vecné bremeno, ale tento vzťah je potrebné posudzovať ako záväzok vyplývajúci z dohody dedičov obsiahnutej v osvedčení o dedičstve. Žalovaná považuje dohodu o dedičstve v tejto časti za záväzkovo právny vzťah medzi žalobkyňou a jej otcom, ktorý ale ona po otcovi spolu s darovanou nehnuteľnosťou neprevzala a ani neuznala. Navrhla dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP alebo zamietnuť podľa § 448 CSP a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

17. V replikách sa obe strany pridŕžovali doterajších podaní v dovolacom konaní a v podstate zopakovali svoje stanoviská uvedené či už v dovolaní žalobkyňa alebo vyjadrení k dovolaniu žalovaná.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší alebo dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné.

19. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania, ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

20. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 dovolací súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle, ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou, ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia, ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

21. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco, ale namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

22. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

23. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

24. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania, ktoré vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP ako vidno z celého kontextu dovolania nesúhlasila s právnym posúdením veci a nesúhlasila s postupom súdu, keď neakceptoval súd jej právny názor, že na základe osvedčenia o dedičstve, z ktorého je zrejma vôľa dedičov, že nehnuteľnosť nadobudne L. G. s tým, že ostatní spoludedičia budú mať zabezpečené právo doživotného užívania v tejto nehnuteľnosti a že záväzok nebol obmedzený trvaním vlastníctva L. G. k predmetnej nehnuteľnosti.

25. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

26. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, 5 Cdo 57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

27. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

28. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama o sebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby strana sporu pred všeobecným súdom bola úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jej právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 254/04).

29. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

30. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

31. Najvyšší súd dodáva, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

32. V zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočnom zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou SR posudzoval Ústavný súd SR napr. v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

33. Dovolacia námietka žalobkyne vo vzťahu k ustanoveniu § 420 písm. f) CSP mala byť v tom, že súdy nesprávne vyhodnotili dôkaz - dohodu dedičov obsiahnutú v osvedčení o dedičstve po poručiteľke O. G. (D 1603/97), ktorú prvostupňový ako aj odvolací súd vyhodnotili, ako obligračný (záväzkový) vzťah medzi dedičmi a nie ako zmluvu o zriadení vecného bremena k predmetnej nehnuteľnosti v prospech ostatných dedičov.

34. Dovolací súd konštatuje, že napadnuté potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí. Rozhodnutie obsahuje zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, pričom odvolací súd sa náležitým spôsobom zaoberal aj odvolacou argumentáciou žalobkyne. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská účastníkov k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd sa vyčerpávajúcym spôsobom vysporiadal s jednotlivými odvolacími námietkami žalobkyne. V rozhodnutí tiež vysvetlil dôvody, pre ktoré považoval za nevyhnutné potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie. O napadnutom rozsudku odvolacieho súdu nemožno povedať ani to, že je prekvapivým, resp. nepredvídateľným rozhodnutím, v zmysle rozhodovacej praxe ústavného i najvyššieho súdu. Najvyšší súd už za predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, podľa ktorého predvídateľné je rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup súdu v konaní a pri rozhodovaní (viď sp. zn. 3 Cdo 236/2010, 7 Cdo 42/2010, 5 Cdo 210/2013). Dovolateľka bola oboznámená s argumentáciou žalovanej. Skutočnosť, že dovolateľka považuje rozhodnutie súdov za bezprecedentné a za také, ktoré „je nespravodlivé a v rozpore s dobrými mravmi“ ešte nespôsobuje nezákonnosť rozhodnutia.

35. Podľa dovolacieho súdu, súd prvej inštancie správne zdôvodnil zamietnutie žaloby žalobkyne tým, že vyhodnotil titul, od ktorého žalobkyňa svoje právo uplatnené žalobou odvodzovala, teda dohodu dedičov obsiahnutú v osvedčení o dedičstve po poručiteľke O. G., vydanom v dedičskom konaní D 1603/97, ako záväzkovo právny vzťah založený dohodou dedičov, obsahom ktorého je osobné právo žalobkyne (vrátane ostatných ustupujúcich dedičov) doživotne a bezplatne užívať rodinný dom súpisné č. XXX, v katastrálnom území Z. a na druhej strane tomuto právu zodpovedajúca povinnosť (osobný záväzok) L. G. ako preberateľa dedičstva, vrátane spornej nehnuteľnosti - rodinného domu č. XXX, žalobkyni výkon tohto práva umožniť. Podľa názoru súdu je z osvedčenia o dedičstve zrejmá vôľa dedičov, že nehnuteľnosť nadobudne L. G. s tým, že ostatní spoludedičia budú mať zabezpečené právo doživotného užívania v tejto nehnuteľnosti. L. G. však platnou darovacou zmluvou previedol spornú nehnuteľnosť na žalovanú, ktorej však z tejto dohody dedičov nevyplývajú žiadne zákonné povinnosti, hoci z dohody o dedičstve nevyplývalo, že by bolo dojednané, že ustupujúci dedičia budú mať svoje právo len dovtedy, pokiaľ bude vlastníkom L.Y. G. ako preberateľ dedičstva.

36. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

37. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.